

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	26 Mehefin 2014
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Gofal Cymdeithasol (Gwasanaethau Oedolion a Busnes)/Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a Busnes
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Prosiect (Tai Gofal Ychwanegol)/ Rheolwr Gwasanaeth (Busnes a Gofalwyr)
Teitl:	Darparu Gwasanaethau Dydd yng Ngogledd Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ynglŷn ag adroddiad a ddaeth ger bron y Cabinet ym mis Mawrth 2013 yn manylu ar gynigion i ailfodelu gofal dydd i bobl hŷn yng Ngogledd Sir Ddinbych. Cytunodd y Cabinet i ddull gweithredu wedi ei ailfodelu o ran gofal dydd ac i ddatblygu cynllun prosiect ar gyfer cyflwyno hynny.
- 1.2 Mae'r cynigion yn ymwneud yn bennaf â newidiadau yng Ngogledd Sir Ddinbych. Fodd bynnag nodwyd hefyd y bwriad o gyflwyno egwyddorion strategol sy'n sylfaenol i hyrwyddo annibyniaeth pobl trwy ailalluogi a defnyddio adnoddau cymunedol ledled y sir gyfan.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu i'r Pwyllgor Craffu ddiweddariad ynglŷn â'r newidiadau sydd wedi cael eu rhoi ar waith i wasanaethau dydd ar gyfer pobl hŷn yng Ngogledd y Sir a sut y bydd y newidiadau hyn yn cael eu dyblygu ledled y sir.

3. Beth yw'r argymhellion?

Bod yr Aelodau'n derbyn yr adroddiad ac yn cynnig sylwadau ac yn cefnogi'r camau sy'n cael eu cymryd i symud y gwasanaeth yn ei flaen yn gyson â'r egwyddor o gefnogi dinasyddion Sir Ddinbych i aros mor annibynnol ag y bo modd am gyhyd ag y bo modd.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Cefndir

- 4.1.1 Roedd yr adroddiad yn 2013 yn nodi'r heriau sy'n wynebu'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r angen i ymateb i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014 a ddaeth i rym ar 1 Mai 2014 sy'n mynnu bod awdurdodau lleol yn trawsnewid y ffordd y mae gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu darparu, yn bennaf drwy hyrwyddo annibyniaeth pobl a rhoi llais cryfach ac ymreolaeth iddynt.

4.1.2 Adolygwyd y Gwasanaethau Dydd yng Ngogledd Sir Ddinbych gan Gyngor Sir Ddinbych am nifer o resymau:

- Er mwyn sicrhau bod y gwasanaeth yn gyson â'n polisi ail-alluogi (Mae ail-alluogi yn ymwneud â sicrhau bod y gwasanaethau yr ydym yn eu cynnig yn canolbwyntio ar helpu person i aros mor annibynnol â phosibl drwy ddysgu neu ail-ddysgu'r sgiliau sy'n angenrheidiol i fyw bywyd bob dydd a chanfod yr hyder i fyw gartref.)
- Oherwydd gostyngiad yn nifer yr atgyfeiriadau ac yn nifer y bobl sy'n mynychu gwasanaethau dydd
- Yr angen i edrych yn ofalus ar ddarpariaeth y gwasanaeth yn ei gyfanrwydd gyda'r bwriad o wneud arbedion cyllideb lle bynnag y bo modd yn yr hinsawdd economaidd bresennol.

4.1.3 Roedd adroddiad 2013 yn cynnig y dylai gofal dydd yn Sir Ddinbych ganolbwyntio ar:

- i) bobl sydd mor fusgrell neu ag iechyd meddwl cynddrwg nes na allent ymdopi â gweithgareddau yn y gymuned a bod arnynt angen amgylchedd â mwy o warchodaeth;
- ii) pobl y mae eu gofalwyr angen seibiant rheolaidd a dibynadwy er mwyn eu galluogi i barhau i ofalu am y person hŷn a phan na ellir diwallu anghenion y person hŷn hwnnw trwy gyfrwng gweithgareddau yn y gymuned;
- iii) pobl sydd wedi dod i ddibynnu cymaint ar y gwasanaethau presennol nes y byddai newid drwy alluogi/ail-alluogi yn afresymol

4.1.4 Mae darparu gofal dydd yn rhan o ddull ehangach sy'n ystyried pwysigrwydd atal, ymyrraeth gynnar ac sy'n cydnabod y bydd gan rai pobl, mewn poblogaeth sy'n heneiddio, anghenion gofal cymhleth, tymor hir sy'n gofyn am ddulliau ymatebol ac sydd yn canolbwyntio ar yr unigolyn.

4.2 **Beth sydd wedi ei roi ar waith hyd yma**

4.2.1 Wrth i'r adolygiad fynd rhagddo bu symudiad llwyddiannus tuag at fwy o integreiddio rhwng y ddwy ganolfan gofal dydd bresennol gyda'r gwasanaeth yn gweithredu o Hafan Deg dridiau'r wythnos ac o Lys Nant ddeuddydd yr wythnos. Fodd bynnag, ym mis Tachwedd 2013 cafwyd llifogydd yn adeilad Llys Nant yn Ffordd Llys Nant, gan wneud y lle yn annrhigiadwy dros dro, a chan fod paratodau ar y gweill ar gyfer y Nadolig, penderfynwyd symud i gynnis gwasanaeth 5 niwrnod yn Hafan Deg ac i adolygu'r sefyllfa yn y Flwyddyn Newydd.

4.2.2 Ar ôl ystyried y sefyllfa bresennol yn ofalus penderfynodd Uwch Dîm Arweinyddiaeth Oedolion a Busnes i ganolbwyntio'r gwasanaeth yn barhaol yn Hafan Deg yn y Rhyl mewn adeilad sydd wedi ei adeiladu'n bwrpasol ar gyfer darparu gwasanaethau dydd ac sydd yn cydymffurfio'n llawn â'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd. Cynhaliwyd ymgynghoriad gyda'r holl fudd-ddeiliaid gan gynnwys defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr a staff trwy gydol mis Ionawr 2014

ynglŷn â'r cynnig i drawsnewid y ddarpariaeth i wasanaeth tridiau, h.y. dydd Llun, dydd Mercher a dydd Gwener o 1 Ebrill 2014.

4.2.3 Wrth edrych ar anghenion yr unigolion hynny a oedd yn mynychu gwasanaethau dydd yng Ngogledd y sir ar y pryd dim ond 2 oedd yn derbyn gwasanaethau am fwy na 2 ddiwrnod a gwnaed trefniadau i ddiwallu eu hanghenion hwy. Ar gyfer yr holl ddefnyddwyr gwasanaeth eraill, cynhaliwyd trafodaethau ar sail un-i-un rhwng yr unigolion a'u teuluoedd/gofalwyr a gyda'u Gweithiwr Cymdeithasol/Gweithiwr Gofal Cymunedol, a gyda'r Tîm Rheoli yn Hafan Deg er mwyn sicrhau bod y gwasanaeth newydd yn parhau i ddiwallu eu hanghenion. Nid oes unrhyw fwrriad i leihau'r gwasanaeth i ddefnyddwyr gwasanaeth presennol.

4.2.4 Am ddeuddydd bob wythnos, h.y. dydd Mawrth a dydd Iau caiff y ganolfan ei defnyddio fel rhan o'r strategaeth ailalluogi gyffredinol er mwyn i bobl newydd sy'n cael eu cyfeirio at y gwasanaethau dydd gael cyfnod o weithgarwch sy'n canolbwyntio ar ddeilliannau yn Hafan Deg gyda'r bwriad o gynnal eu hannibyniaeth yn y gymuned.

4.2.5 Ochr yn ochr â'r trefniadau hyn mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu'r cyfleoedd ymhellach i gael gweithgareddau dydd ystyrion yn y gymuned yng Ngogledd Sir Ddinbych, gan gynnwys:

- Cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau yn Nant y Môr ym Mhrestatyn (mae sawl gweithgaredd cynhwysol wedi cael eu cynnal yn Nant y Môr)
- Cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau yn Gorwel Newydd yn y Rhyl
- Cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau gyda Morrisons yn y Rhyl (mae gweithgareddau rheolaidd wedi bod yn cael eu cynnal yn siop Morrisons yn cynnwys defnyddwyr y ganolfan ddydd a phobl hŷn leol eraill)
- Rhaglen Cymuned sy'n Gyfeillgar i Dementia ym Maes Emlyn yn y Rhyl,
- Cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau gyda Mudiadau Gwirfoddol ym Mhrestatyn (mae trafodaethau yn mynd rhagddynt)
- Mae hyfforddwyr o glwb pêl-droed y Rhyl yn cynnal sesiynau cadw'n heini yn Hafan Deg sydd yn boblogaidd iawn
- Mae Dementia Cymru yn cynnal digwyddiadau yn Hafan Deg
- Gall defnyddwyr y gwasanaeth hefyd gael cyswllt â sesiynau Celf ar gyfer pobl â dementia yn llyfrgell y Rhyl

4.2.6 Dyma sefyllfa presenoldeb yn Hafan Deg ar hyn o bryd:

	Nifer sy'n mynychu bob wythnos			
	Dydd Llun	Dydd Mercher	Dydd Gwener	Cyfanswm
Defnyddwyr Gwasanaeth Blaenorol Hafan Deg	11	6	7	24
Wedi bod yn mynychu Canolfan Llys Nant yn flaenorol	8	11	11	30
cyfansymiau	19	17	18	54

Nid oes unrhyw ddefnyddwyr gwasanaeth wedi rhoi'r gorau i fynychu o ganlyniad i'r newidiadau.

4.2.7 Cyflogid 15 o bobl yn y 2 wasanaeth ar wahân ac yn y trefniant newydd mae 12 o swyddi, gyda chymysgedd o staff rhan-amser (3 diwrnod) a staff llawn-amser i adlewyrchu gofynion y gwasanaeth wedi ei ailfodelu.

4.2.8 O ran y swyddi hynny nad oes mo'u hangen bellach, mae tri aelod o staff wedi gofyn am ddiswyddiad/ymddeoliad cynnar, mae un yn ystyried adleoli i swydd llawn amser parhaol yn rhywle arall yn y gwasanaeth ac mae un aelod o staff yn cael ei ddiswyddo.

4.2.9 Bu awgrym fod bwriad i gau'r Ystafell Grefftau fel rhan o symud y gwasanaeth yn ei flaen. Nid hynny yw'r bwriad, er y bydd yr ystafell sydd wedi ei dynodi ar hyn o bryd yn ystafell grefft yn cael ei defnyddio yn fwy creadigol fel man lle gellir cefnogi amrywiaeth o weithgareddau a lle caiff rhagor o ddefnyddwyr gwasanaeth eu hannog i ddefnyddio'r gofod. Bydd y gofod hwn ar gael dros y 5 diwrnod. Mae'r ystafell grefft yn ystafell agored braf a llachar, gyda llawr hawdd ei lanhau ac felly mae'n cynnig ei hun i'w defnyddio ar gyfer nifer o weithgareddau. Fel y bydd rhai Aelodau'n ymwybodol, mae lolfa haul ynghlwm wrth ran o'r ystafell. Mae nifer o ddefnyddwyr gwasanaeth wedi dweud cymaint y maent yn colli cael garddio. Byddai'r ardal hon yn ddelfrydol i dyfu hadau, i ail-botio ac i dyfu planhigion ar eu cyfer eu hunain neu ar gyfer eraill, neu ar gyfer y Ganolfan ei hun. Rydym yn y broses o sefydlu ardal y tu allan i hyrwyddo'r gweithgarwch hwn. Nawr bod goblygiadau staffio'r newidiadau wedi cael eu datrys, bydd y rheolwr yn dechrau ymgysylltu â defnyddwyr gwasanaeth a staff i edrych ar sut y gellir defnyddio'r gofod yn fwy effeithiol er budd pawb sy'n defnyddio'r ganolfan.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r gwasanaeth sydd wedi ei ailfodelu'n cyfrannu'n uniongyrchol at flaenoriaeth y Cyngor bod pobl ddiameddiffyn yn cael eu diogelu ac yn gallu byw mor annibynnol ag sy'n bosib.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r gostyngiad yn y gofynion staffio a'r costau adeiladu ar gyfer Prestatyn wedi arwain at arbedion a fydd yn cael eu cynnwys yn y cynigion ar gyfer y gyllideb yn 2015/16.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Dynododd yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (gweler yr Atodiad) bod y gwasanaeth wedi ei ailfodelu yn darparu ystod ehangach o wasanaethau cymorth i bobl hŷn nag oedd ar gael o'r blaen.

8. Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae'r cynigion ar gyfer newid wedi cael eu datblygu trwy gyfrwng trafodaethau hir gyda grwpiau o fudd-ddeiliaid gan gynnwys defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr, staff,

cynghorwyr sir a thref ac mewn digwyddiadau herio gwasanaethau a phwyllgorau craffu.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dim angen.

10.

Ni ddynodwyd unrhyw risgiau fel rhan o'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Amlinellir pwerau'r Pwyllgorau Archwilio mewn perthynas ag archwilio perfformiad gwasanaethau'r Cyngor ym mharagraff 6.3.4(b) y Cyfansoddiad.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Prosiect (Tai Gofal Ychwanegol)/
706596

Ffôn: 01824